237679 - راپىزىلار ئۆمەر ئىبنى خەتتاب رەزىيەللاھۇ ئەنھۇنى هاراق ئىچكەن دەپ تۆھمەت قىلغانلىقى توغرىسىدا

سوئال

ەھلى سۈننە ۋەلجامائە ئالىملىرىنىڭ كىتابلىرىدا مۆمىنلەرنىڭ ئەمىرى بولغان ئۆمەر ئىبنى خەتتاب رەزىيەللاھۇ ئەنهۇ مۇسۇلمان بولغاندىن كېيىنمۇ هاراق ئىچكەن دەپ بارمۇ؟ بەزى شىئەلەر بىلەن مۇنازىرە قىلىشقاندا، ئۇلار شۇنداق دېدى، ئۇلارغا قانداق رەددىيە بېرىشنى بىلەلمىدىم؟. بۇ ھەقتە چۈشەنچە بېرىشىڭلارنى سورايمەن.

تەپسىلى جاۋاپ

بارلىق
گۈزەل مەدھىيەلەر ئالەملەرنىڭ
پەرۋەردىگارى بولغان ئاللاھ تائالاغا خاستۇر،
پەيغەمبىرىمىز مۇھەممەد
ئەلەيهىسسالامغا،ئائىلە-تاۋابىئاتلىرى ۋە
ساھابى كىراملارغا ئاللاھنىڭ رەھمەت سالاملىرى بولسۇن.

بۇ
ئۆمەر رەزىيەللاھۇ ئەنهۇغا قىلىنغان
ئوپ-ئوچۇق تۆهمەت، يالغان، توقۇلمىدىن ئىبارەت،
ھەممەيلەنگە مەلۇمكى، ھەر قانداق بىر
مۇسۇلماننىڭ ئېنىق بولمىغان دەلىللەر
بىلەن يەنە بىر مۇسۇلماننى تۆهمەت
قىلىشى توغرا بولمايدۇ، ئادەتتىكى كىشىلەرنى
دەلىل-ئىسپاتسىز تۆهمەت قىلىش چوڭ گۇناھ بولىدىغان
تۇرسا، ئۆمەر رەزىيەللاھۇ
ئەنهۇغا ئوخشاش ئىسلامدا مەشهۇر كىشىلەرنى
تۆهمەت قىلغۇچىنىڭ جىنايىتى قانداق بولىدۇ؟!.

ئۆمەر
پارۇق رەزىيەللاھۇ ئەنهۇ

مۇسۇلمان بولغاندىن باشلاپلا هاراققا قارشى جەڭ
ئېلان قىلغان، هاراق هارام قىلىنىشتىن ئىلگىرى ئۇنىڭ
خەتىرى توغرىسىدا پىكىر بايان قىلغانلىقى قەيت قىلىنىدۇ.

ئۆمەر ئىبنى خەتتاب
رەزىيەللاھۇ ئەنهۇ مۇنداق دەيدۇ:
«هاراقنىڭ هاراملىقى توغرىسىدا ئايەت نازىل قىلىنغان ۋاقىتدا،
ئۆمەر رەزىيەللاھۇ ئەنهۇ: ئى ئاللاھ!
هاراق توغرىسىدا بىزنىڭ كۆڭلىمىز ئارام تاپقۇدەك
ئوچۇق هۆكۈم بايان قىلىپ بارگەيلا دېدى،
بەقەرە سۈرىسىدىن بۇ ئايەت نازىل بولدى:﴿يَسْأَلُونَكَ
عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ ۖ
قُلْ فِيهِمَا إِثْمٌ كَبِيرٌ﴾تەرجىمىسى: **«ئى مۇھەممەد! سەندىن هاراق ۋە
قىمار توغرىسىدا سورىشىدۇ، سەن ئۇلارغا: بۇنىڭ
هەر ئىككىسى چوڭ گۇناھ، دېگىن.»** [سۈرە
بەقەرە 219-ئايەت].

ئۆمەر
رەزىيەللاھۇ ئەنهۇ چاقىرتىلىپ بۇ ئايەت
تىلاۋەت قىلىپ بېرىلگەندە، ئۆمەر
رەزىيەللاھۇ ئەنهۇ: ئى ئاللاھ! هاراق توغرىسىدا
بىزنىڭ كۆڭلىمىز ئارام تاپقۇدەك ئوچۇق
هۆكۈم بايان قىلىپ بارگەيلا دېدى. ئىككىنچى باسقۇچتا
سۈرە نىسادىكى بۇ ئايەت نازىل بولغاندا: ﴿يَا
أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْرَبُوا الصَّلَاةَ وَأَنتُمْ سُكَارَىٰ
حَتَّىٰ تَعْلَمُوا مَا تَقُولُونَ وَلَا جُنُبًا إِلَّا عَابِرِي سَبِيلٍ
حَتَّىٰ تَغْتَسِلُوا﴾تەرجىمىسى: **«ئى مۆمىنلەر! سىلەر مەست بولساڭلار،
نېمە دەۋاتقىنىڭلارنى بىلگىنىڭلارغىچە،
جۇنۇپ بولساڭلار، - يول ئۈستىدە بولغانلار
(بۇنىڭدىن) مۇستەسنا، - غۇسلى
قىلمىغۇچە نامازغا يېقىنلاشماڭلار،»** [سۈرە نىسا 43-ئايەت].

نامازغا

تەكبىر ئېيتىلغان ۋاقىتتا

پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنىڭ جاكارچىسى

كىشىلەرگە: دىققەت قىلىڭلار! مەس بولۇپ

قالغان كىشىلەر نامازغا يېقىنلاشمىسۇن دېدى،

ئۆمەر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ چاقىرتىلىپ

بۇ ئايەت تىلاۋەت قىلىپ بېرىلگەندە،

ئۆمەر رەزىيەللاھۇئەنھۇ: ئى ئاللاھ!

هاراق توغرىسىدا بىزنىڭ كۆڭلىمىز ئارام تاپقۇدەك

ئوچۇق ھۆكۈم بايان قىلىپ بارگەيلا دېدى. كېيىنكى

باسقۇچتا سۈرە مائىدەدىكى بۇ ئايەت نازىل

بولغاندا: ﴿فَهَلْ

أَنتُم مُّنتَهُونَ﴾ تەرجىمىسى: **«سىلەر ئەمدى (ھاراقتىن، قىماردىن) يانماسىلەر؟.»** [سۈرە مائىدە

91-ئايەتنىڭ بىرقىسمى]. ئۆمەر

رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ: "ياندۇق ئى

ئاللاھ!" دېگەن.» [ئەبۇ داۋۇد

رىۋايىتى3670-ھەدىس].

ئۆمەر

رەزىيەللاھۇئەنھۇ خەلىپە بولغاندىن

كېيىن كىشىلەرنى ھاراقتىن ئاگاھلاندۇرۇش ۋە

هاراقنىڭ ھۆكمىنى تولۇق بايان قىلىش قاتارلىق ئىشلارغا

ئالاھىدە كۆڭۈل بۆلگەن.

ئىبنى

ئۆمەر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق

دەيدۇ: **«ئۆمەر**

رەزىيەللاھۇ ئەنھۇنىڭ

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ مۇنبىرى

ئۈستىدە تۇرۇپ مۇنداق دېگەنلىكىنى

ئاڭلىدىم: ئى ئىنسانلار! ھاراقنىڭ ھارام ئىكەنلىكى توغرىسىدا

ئايەت نازىل قىلىندى، ھاراق بەش تۈرلۈك نەرسىدىن
ياسىلىدۇ، ئۈزۈم، خورما، ھەسەل، بۇغداي
ۋە ئارپا قاتارلىقلاردىن ئىبارەت بولۇپ، ئەقىلنى
يوق قىلىدىغان(يۆگەيدىغان) ھەرقانداق نەرسە
ھاراقتۇر.»[بۇخارى رىۋايىتى4619-ھەدىس.
مۇسلىم رىۋايىتى3032-ھەدىس].

ئۆمەر
رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ ھاراق
ئىچكۈچىلەرگە جازا بېكىتىش ئىشلىرىدا، ھاراق
ئىچكۈچىگە بېكىتىلگەن ئوچۇق جازا بولمىغانلىقى
ئۈچۈن بۇ توغرىدا پىشقەدەم ساھابىلار بىلەن
مەسلىھەت قىلىپ، بۇ جەمئىيەتتىن تازىلىنىشى
ئۈچۈن ئالاھىدە ئەھمىيەت بەرگەن.

ئەنەس
ئىبنى مالىك رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق
دەيدۇ: **«پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنىڭ**
يېنىغا ھاراق ئىچكەن بىر ئادەم ئېلىپ كېلىنگەندە،
ئۇ ئادەمنى خورمىنىڭ شاخلىرى بىلەن قىرىق قېتىمغا
يېقىن ئۇردى، ئەبۇ بەكرى رەزىيەللاھۇ
ئەنھۇمۇ شۇنداق قىلدى. ئۆمەر
رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ خەلىپە بولغاندا،
بۇ مەسىلە توغرىسىدا ساھابىلار بىلەن كېڭەش
ئېلىپ باردى، ئابدۇراھمان ئىبنى ئەۋف
رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ: جازانىڭ
يەڭگىلراقى سەكسەن دەررە دېدى،
شۇنىڭ بىلەن ئۆمەر رەزىيەللاھۇ
ھاراق ئىچكەن ئادەمنى سەكسەن دەررە
ئۇرۇشقا بۇيرىدى.»[مۇسلىم رىۋايىتى1706-ھەدىس].

ئەقلى-هۇشى
جايىدا بىر ئىنسان شۇنى ئويلاپ باقسۇنكى! بىر ئىنسان هاياتى
بويىچە مۇسۇلمانلار جەمئىتىنى هاراقتىن ئەڭ
يۇقىرى دەرىجەدە پاكىزلاشقا ئەهمىيەت بىرىپ،
ئاخىرقى هاياتىغىچە مۇشۇ پىرىنسىپنى
داۋاملاشتۇرۇپ دۇنيادىن كەتسۇن، ئاندىنبۇ پىرىنسىپقا سەل قاراپ هاراق
ئىچسۇن؟!

بۇ
راپىزىلارنىڭ تۆهمەتلىرى بولۇپ هەيران قالارلىق ئىش
ئەمەس. شەيخۇل ئىسلام ئىبنى تەيمىيە
رەهمەهۇللاھ، شىئە-راپىزىلارنى
سۈپەتلەپ: “ئۇلار ئومۇمەن ئىسلام
ئۈممىتى ئىچىدىكى ئەڭ يالغانچى كىشلەردۇر
دىگەن”. [“پەتۋالار توپلىمى” 27-توم
125-بەت].

هەدىس
توپلامىلىرى ۋە ساهابىلاردىن بايان قىلىنغان
ئەسەرلەرنىڭ هىچ بىرىدە ئۆمەر
رەزىيەللاهۇ ئەنهۇنىڭ هاراق
ئىچكەنلىكىنى ئىسپاتلايدىغان دەلىل تىپىلمايدۇ. بەلكى
ئۆمەر رەزىيەللاهۇ ئەنهۇنىڭ
شاراپ ئىچكەنلىكى بايان قىلىنغان، ئۇ ئۆمەر
رەزىيەللاهۇ ئەنهۇنىڭ قەستكە
ئۇچرىغانلىق ۋەقەلىكىدە بايان قىلىنغان،
زەهەرلىك خەنجەر ئۇرۇلغاندىن كىيىن
دوختۇر ئۇنىڭغا شاراپ ئىچكۈزگەن.

شاراب
(نەبىز) دىگەن سۆز هاراقمۇ ئىشلىتىلىدۇ.

خورما ياكى ئۈزۈمنى سۇغا چىلاپ ئىچىتىلمىغان دەرىجىدە تەييارلانغان ئىچىملىك بولۇپ، ئازراق تەم پەيدا بولغاندا ئىچىشكىمۇ ئىشلىتىلىندۇ. ئۆمەر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇنىڭ ئىچكىنى كىيىنكىسى يەنى خورما ياكى ئۆزۈمنىڭ تەمى كىرگەن تاتلىق ئىچىملىكتىن ئىبارەت. بۇنى پەيغەمبەرئەلەيھىسسالاممۇ ئىچكەن، ئالىملار بۇنى ئىچىشنىڭ دۇرۇس ئىكەنلىكىگە بىرلىككە كەلگەن.

ئىبنى ئابباس رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دەيدۇ: **«پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام ئۇسامە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇنى كەينىگە مىندۈرۈپ بىزنىڭ يېنىمىزغا كەلگەندە ئېچىدىغان نەرسە تەلەپ قىلدى، بىز پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامغا بىر قاچا شاراپ كەلتۈردۇق، پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام ئىچىپ ئاشقىنىنى ئۇسامە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇغا بەردى ۋە: ناھايىتى ياخشى، تەملىك تەييارلاپسىلەر، دائىم شۇنداق قىلىڭلار،»** دېدى. [مۇسلىم رىۋايىتى 1316-ھەدىس].

ئىمام نەۋەۋىي رەھمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: “بۇ ئۈزۈم ياكى باشقا مېۋىلەر بىلەن تەمى تاتلىق قىلىنغان، مەس قىلمايدىغان ئىچىملىك بولۇپ، ئۇزۇن مۇددەت چىلانسا مەس قىلغۇچى ئىچىملىككە ئۆرىلىدۇ، ئۇ ۋاقىتتا ئىچىش چەكلىنىدۇ”. [“سەھىھ مۇسلىمنىڭ شەرھىسى” 9-توم 64-بەت].

ئىمام نەۋەۋىي
رەھمەھۇللاھ يەنە مۇنداق دەيدۇ:
“(نەبىيز) ئىچملىكىنى قايىنتىلمىغان، تەمى
ئۆزگەرمىگەن، تاتلىق ۋاقتىدا ئىچىش دۇرۇس
بولىدۇ، ئىسلام ئالىملىرى بۇنى ئىچىشنىڭ دۇرۇس
ئىكەنلىكىگە بىرلىككە كەلگەن”.
[“سەھى مۇسلىمنىڭ شەرھىسى” (13-توم 174-بەت].

شۇنىڭدىن
ھەيران بولىمىزكى! ئۆمەر رەزىيەللاھۇ
ئەنھۇنىڭ ئارتۇقچىلىق، پەزىلىتى ۋە
ئىمانى قۇۋۋىتى، ئۇ كىشىنىڭ مۇشۇ
ئۇممەتنىڭ ئىچىدە،
پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام ۋە
ئەبۇبەكرى رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن
كېيىنكى ئەڭ ھۆرمەتلىك زات ئىكەنلىكى
بۇنىڭغا بارلىق ساھابىلارنىڭ بىرلىككە
كەلگەنلىكى، ئەلىي رەزىيەللاھۇ
ئەنھۇنىڭ كۇپە مەسچىتىدە
مۇنبەردە تۇرۇپ ئۆمەر
رەزىيەللاھۇ ئەنھۇنىڭ ئارتۇقچىلىقلىرىغا
گۇۋاھ بولغانلىقى قاتارلىق نۇرغۇن ھەدىسلەر
بايان قىلىنغان تۇرۇقلۇق، تۆھمەتچىلەر
ئۆمەر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇنىڭ
ئارتۇقچىلىقلىرى بايان قىلىنغان ئوچۇق دەلىللەرگە
نەزەر سالماستىن، (نەبىيز ئىچملىكىدىن ئىبارەت) ئىككى
تەرەپكە ئېھتىماللىقى بولغان بىر سۆز ئارقىلىق
ئۆمەر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇنىڭ
نامىغا داغ تەككۈزۈشكە ئۇرۇندۇ. مانا
بۇئاللاھ تائالا قۇرئان

كەرىمدە سۈپەتلىگەن دىللىرى ساغلام بولمىغان
كىشىلەرنىڭ يولىدۇر. ئاللاھ تائالا مۇنداق
دەيدۇ: ﴿فَأَمَّا
الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَاءَ
الْفِتْنَةِ وَابْتِغَاءَ تَأْوِيلِهِ﴾ تەرجىمىسى: «دىللىرىدا ئەگرىلىك بار
(يەنى گۇمراھلىققا مايىل) كىشىلەر پىتنە قوزغاش
ۋە ئۆز رايى بويىچە مەنە بېرىش
ئۈچۈن، مۇتەشابىھ ئايەتلەرگە
ئەگىشىدۇ (يەنى مۇتەشابىھ ئايەتلەرنى
ئۆز نەپسى خاھىشى بويىچە چۈشەندۈرىدۇ).» [ئال-ئىمران سۈرىسى 7-ئايەت].

ھەممىدىن
توغرىنى بىلگۈچى ئاللاھ تائالادۇر.